

служби. – К., 2005. – Режим доступу : <http://www.center.gov.ua/docman/download-document.html?gid=1032>.

10. Медико-правовий тлумачний словник / за ред. І. Я. Сенюти. – Львів : Вид-во ЛОБФ “Медицина і право”, 2010. – 540 с.

11. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш та ін. ; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К. : ТОВ “Видавничий дім “Плеяди”, 2011. – 100 с.

12. *Петровський П.* Філософські основи методології державного управління / П. Петровський // Науковий вісник. – 2008. – Вип. 1 “Демократичне врядування”. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/P_Petrovskiy.pdf.

13. *Радиш Я. Ф.* Державне управління охороною здоров’я в Україні : генезис та тенденції розвитку : автореф. дис. ... д. держ. упр. : спец. 25.00.01 “Теорія та історія державного управління” / Я. Ф. Радиш. – К., 2003. – 37 с.

14. *Сурмін Ю.* Термінологічна система державного управління: сутність і перспективи становлення / Ю. Сурмін // Вісник НАДУ. – 2008. – № 4. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vnadu/2008_4/04%20Philos.pdf.

Надійшла до редколегії 20.12.2012 р.

УДК 351.851: 378.147

Д. В. БОНДАР

НОВІ ОСВІТНІ СТАНДАРТИ ВИЩОЇ ОСВИТИ ЯК ОСНОВНІ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ УПРАВЛІНСЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Проаналізовано теоретичні аспекти та механізми формування нових освітніх стандартів підготовки студентів управлінських спеціальностей. Розглянуто механізм державного впливу на підвищення якості навчального процесу та формування спроможності освітньої сфери відтворювати інтелектуальний потенціал, який би відповідав сучасній кон’юнктурі професійного ринку.

Ключові слова: вища освіта, державні механізми, державне управління.

In the article theoretical aspects and mechanisms of forming of new educational standards are analysed on preparation of students of administrative specialities. The mechanism of state influence is considered on the increase of quality of educational process and forming of possibility of educational sphere to recreate intellectual potential that would answer modern state of affairs of professional market.

Key words: higher education, state mechanisms, state administration.

В умовах приєднання України до Болонського процесу підвищуються вимоги до якості оцінки знань, умінь і навичок студентів державноуправлінських спеціальностей (державних службовців, керівників державних установ усіх рівнів та ін.), бо саме набуті ними загальні і професійні якості значною мірою будуть впливати на ефективність функціонування і перспективи розвитку державних органів влади в основних сферах управління. Прогресивність суспільного розвитку багато в чому залежить від спроможності освітньої сфери відтворювати інтелектуальний потенціал, якісну робочу силу. Сучасна система вищої освіти України охоплює значний сегмент суспільства, в її сферу залучено великі людські, фінансові та матеріально-технічні ресурси. За роки незалежності більш ніж удвічі зросли кількість вищих навчальних закладів і чисельність студентів, відбулася диференціація спеціальностей, суттєвих змін зазнала структура вищих навчальних закладів, якісно змінився ринок працевлаштування випускників. Сучасні політичні та соціально-економічні перетворення в українській державі ставлять нові завдання перед освітньою системою країни, визначення теоретико-методологічного обґрунтування потреби вдосконалення державного управління системою вищої освіти.

Грунтовне дослідження основних теоретико-методологічних аспектів підготовки студентів, зокрема управлінського спрямування, здійснено у працях учених-педагогів: А. Алексюка, В. Андрущенко, С. Архангельського, М. Білінської, Г. Дмитренка, В. Журавського.

Вагомий внесок у розвиток теоретико-методологічних засад системи державного управління і її механізмів зробили вітчизняні вчені в галузі державного управління: В. Авер'янов, В. Бакуменко, В. Воротін, М. Гаман, В. Лобас, В. Луговий, В. Князев та ін.

Метою статті є аналіз формування нових освітніх стандартів вищої освіти як основного механізму державного регулювання підготовки фахівців управлінських спеціальностей.

Необхідність докорінного вдосконалення якості підготовки фахівців на основі практичної спрямованості кваліфікаційних вимог з урахуванням кон'юнктури ринку праці та світового досвіду зумовлює необхідність переходу до ступеневої системи освіти, що базується на суб'єктно-діяльному підході щодо встановлення цілей та змісту освіти і професійної підготовки для кожного освітнього або освітньо-кваліфікаційного рівня.

Держава, що задовольняє освітні потреби особи та потреби суспільства у кваліфікованих фахівцях, повинна контролювати результати освітньої діяльності всіх її учасників на всіх її етапах. Йдеться про назрілі потреби формування моніторингової системи відстеження якості "готового продукту освіти", тобто реальних знань, навичок і умінь випускника вищого навчального закладу та відповідності сформованих у нього індивідуальних соціально і професійно важливих якостей з погляду доцільності використання його праці в конкретних умовах. Іншими словами, надаючи однакові можливості всім членам суспільства здобувати освіту, суспільство повинно мати гарантію сумлінного використання цих можливостей. Реалізація цих гарантій базується на використанні системи

стандартів вищої освіти як нормативної бази функціонування вищої освіти, що встановлює загальні принципи педагогічної діяльності, яка має на меті досягнення оптимального ступеня упорядкування діяльності у сфері вищої освіти. Стандарти вищої освіти є основою нормативної бази функціонування системи вищої освіти і спрямовані на досягнення оптимального ступеня упорядкування діяльності у сфері вищої освіти. Вони визначають таке:

- зміст вищої освіти як зумовлену цілями та потребами суспільства систему знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних і громадянських якостей, що має бути сформована у процесі навчання з урахуванням перспектив розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури та мистецтва;

- зміст навчання, тобто структуру, зміст і обсяг навчальної інформації, засвоєння якої забезпечує особі можливість здобуття вищої освіти і певної кваліфікації;

- засоби діагностики якості вищої освіти – стандартизовані методики для кількісного та якісного оцінювання досягнутого особою рівня сформованості знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних та громадянських якостей;

- нормативні терміни навчання – терміни навчання за денною (очною) формою, необхідні для засвоєння особами нормативної та вибіркової частин змісту навчання.

При входженні системи вищої освіти України до Болонського процесу значне місце відводиться адаптації традиційної системи навчання студентів до загальноєвропейської системи. Уходження національної вищої школи в європейський освітній простір в умовах стрімкої інформатизації і глобалізації міжнародного середовища спонукає до підготовки фахівців з вищою освітою, зокрема державноуправлінського персоналу нової генерації, здатного ефективно працювати в різних сферах управління і органах державної влади. Це вимагає істотного підйому рівня підготовки студентів управлінських спеціальностей на інноваційній основі шляхом проведення глибоких змін у системі їх навчання. Проте система державного управління підготовкою цієї категорії спеціалістів, на думку провідних вчених і практиків, має істотний недолік – відсутність сучасних інноваційних механізмів впливу, а отже, незадовільне управління навчальним процесом.

Формування комплексу інноваційних механізмів державного управління підготовкою студентів управлінських спеціальностей стає все актуальнішим завданням, тому що вони сприяють розвитку пріоритетних напрямів державноуправлінської науки та освіти, приведення їх у відповідність до сучасних світових досягнень. У комплексі цих механізмів центральне місце займають державні стандарти вищої управлінської освіти, які є обов'язковими для вищих навчальних закладів усіх форм власності і підпорядкування.

Основні теоретико-методологічні і практичні аспекти державних стандартів вищої освіти, зокрема державно-управлінської, висвітлені в працях вітчизняних науковців і практиків: М. Білинської, С. Гончаренка, К. Корсака, О. Мельникова. Слід зазначити, що державноуправлінська наука поки не має чіткого теоретичного обґрунтування, які механізми можна відносити до класу

інноваційних. Головною метою стандартизації вищої державноуправлінської освіти є підготовка кадрів, здатних забезпечити стабільність та ефективність діяльності державноуправлінських структур в умовах трансформування і розвитку українського суспільства.

Стандартизація вищої державноуправлінської освіти має на меті досягнення оптимального ступеня упорядкування діяльності в цій сфері, на основі визначення загальних принципів підготовки фахівців управлінських спеціальностей, кардинальних змін змісту їх освіти та контролю знань. Це зумовлює необхідність розробки та запровадження комплексу інноваційних механізмів державного управління: нового покоління нормативної та навчально-методичної документації, коригування програм підготовки студентів на рівні спеціальності, модернізації системи навчання та контролю знань. Усе це сприяє загальному підвищенню якості вищої державноуправлінської освіти [1].

Важливий аспект стандарту вищої державноуправлінської освіти проявляється в тому, що це документ нормативного характеру, тобто обов'язковий для виконання усіма ВНЗ, який готує студентів управлінських спеціальностей. Причому цей стандарт дозволяє комплексно оцінити якість вищої державноуправлінської освіти, професійної підготовки фахівців і освітньої діяльності ВНЗ незалежно від їх типів, рівнів акредитації, форм власності і навчання. Він містить у собі цілі підготовки фахівців (кінцевий продукт), опис певних вимог до побудови, змісту і структури навчального процесу та перелік методів і форм діяльності, знань, умінь і навичок, якими має оволодіти випускник за результатами навчання. Обов'язковими складовими стандарту вищої освіти є нормативні терміни навчання і якісно нові засоби діагностики якості вищої освіти.

Враховуючи, що механізм завжди є складовою частиною системи державного управління, до класу інноваційних можна відносити механізми, що здатні відтворювати її найхарактерніші ознаки та закладені в Національній стратегії розвитку освіти – визначає основні напрями, пріоритети, завдання і механізми реалізації державної політики в галузі освіти, кадрову і соціальну політику і складає основу для внесення змін і доповнень до чинного законодавства України, управління і фінансування, структури та змісту системи освіти.

Розробка Національної стратегії розвитку освіти зумовлена необхідністю кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти, вирішення стратегічних завдань, що стоять перед національною системою освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, інтеграцію її в європейський і світовий освітній простір. Тому напрями і механізми державного регулювання повинні базуватися на стратегії модернізації вищої освіти, виробленій на державному рівні й деталізованій на рівні регіонів. Для реалізації такої стратегії держава повинна заручитися суспільною згодою і підтримкою та враховувати взяті на себе міжнародні зобов'язання. Механізм державного регулювання системи вищої освіти має полягати в поєднанні державної стратегії розвитку вищої освіти із концепцією прогнозування та програмування вищої освіти. Удосконалений механізм

державного регулювання системи вищої освіти дасть змогу вдосконалити діяльність органів державного управління у сфері освіти; спрямувати навчально-виховний процес у системі вищої освіти на всебічний розвиток особистості, задоволення її потреб, виховання свідомого громадянина, забезпечення запитів суспільства та ринку праці в конкурентоспроможних, компетентних та відповідальних фахівцях; визначити відповідальність виробників освітніх послуг за надану їх якість

Освіта належить до найважливіших напрямків державної політики України. Держава виходить з того, що освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості.

З огляду на визначені пріоритети найважливішим для держави є виховання людини інноваційного типу мислення та культури, проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства і держави. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства, консолідації усіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості.

Таким чином, сучасні стратегії України спрямовані на подальший розвиток національної системи освіти, адаптацію її до умов соціально-орієнтованої економіки, трансформацію та інтеграцію в європейське та світове освітнє співтовариство. Реалізація Національної стратегії забезпечить підвищення якості вітчизняної освіти, її інноваційний розвиток відповідно до світових стандартів, що сприятиме істотному зростанню інтелектуального, культурного, духовно-морального потенціалу суспільства та особистості. У результаті цього відбудуться відчутні позитивні зміни в соціально-економічному та політичному житті країни, розвитку науки, культури, духовності.

Література:

1. Білинська М. М. Державне управління галузевими стандартами в умовах реформування вищої освіти в Україні : монографія / М. М. Білинська. – К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 246 с.
2. Державне управління в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : СО-МИ, 2001. – 265 с.
3. Петренко В. Л. Державні стандарти вищої освіти і якість підготовки фахівців / В. Л. Петренко // Концептуальні проблеми модернізації вищої освіти. – Дніпропетр., 1998. – С. 7–14.
4. Поважний С. Ф. Формування інноваційного механізму державного управління підготовкою студентів управлінських спеціальностей в контексті атрибутивності / С. Ф. Поважний, Ю. М. Комар // Менеджер. – 2007. – № 1. – С. 4–13.

Надійшла до редколегії 20.12.2012 р.